

דַרְשֵׁתִי קַרְבַּתְךָ

על מי שיעורו של הרב איתן כהן שליט"א • בית הכנסת פרי מגדים, צפת • השיעור הינו שיעור נוסף שנמסר במוצ"ש פרשת חיי שרה, תשפ"ה

הסתירה במה שאברהם שלח את אליעזר לקדש אשה ליצחק

הקדמה לשאלה שאני רוצה לשאול: בן אדם נמאס לו כבר מכל הפקקים של המדינה, נמאס לו כבר לחכות כל הזמן. החליט שהוא קונה קורקינט חשמלי, שנוסע 490 קילומטר לשעה. הוא רוצה להגיע לירושלים תוך חצי שעה.

טוב, כמה דבר כזה עולה? זה עולה מאה ושמנונים אלף שקל, כזה קורקינט. הלה, חסד, והנה יש לו עכשיו בתיק מאה ושמנונים אלף שקל. תגיד לי, היית נותן למישהו שיקנה לך את הקורקינט הזה? היית נותן למישהו את התיק – לך תקנה לי? עכשיו תשמע, אם הוא קונה – אין חזור, אין להחליף. מה קנית – זה מה שיש. אתה לא יכול להחליף, לא יכול להתלונן, כלום.

תגיד, היית נותן את הסוף למישהו אחר שיקנה לך? או שאתה בעצמך היית הולך? מה אתה אומר? בטוח שבעצמך, נכון? מאה אחוז, אלף אחוז, ברור. אין אפילו שאלה בכלל.

איך יכול להיות בפרשה שלנו, אברהם אבינו שולח את אליעזר: "לה, קח את הטבעת, תמצא פלה לבן שלי, קדש אותה". לא, לא, זה לא שדוך שמציעים לך שדוך – 'אני אברר, אני אחשב, אני אבדק'. לא! לא תבדק – 'קח טבעת, תחזר לפה עם אשה מקדשת'.

דבר ראשון – זה בן יחיד! זה מה שיש, זה בן יחיד! דבר שני – אברהם אבינו היה מיליארדר. מיליארדר לא עושה עסקים ככה. ודבר שלישי – זו אמה של עם ישראל! תגיד לי, אתה שולח את אליעזר?

עכשיו, אליעזר לא הולך להביא 'פלה'. הוא קדש אותה כבר, חזר אתה שהיא כבר נשואה ליצחק. איך יכול להיות דבר כזה? אף אחד לא היה עושה את זה בעולם, לא עושה דבר כזה! מישהו פה היה אומר לאחד השדכנים: 'תשמע, תמצא לי איזו כלה [או תמצא לי איזה חתן], קח טבעת, מצאת? קדש אותה'.

תגיד לי, אתה נורמלי? האם זה נורמלי שאתה סומך על השדכן הזה? [שדכן בראשי תבות: שקר דובר, כסף נוטל, זהו!]. נו, מה אתה יודע? אתה יכול לסמך עליי?

ועוד יותר מזה, בפרשה הקודמת, לא רחוק, פרשת וירא – כתוב שאברהם אבינו אמר לאליעזר: "לה, תחפש אורחים". הלה, חפש אורחים, לא מצא. כתוב המדרש (פרקי דרבי אליעזר כט, ט): אמר לו אברהם אבינו: "אין אמונה בעבדים". לכן אברהם אבינו בעצמו הלך לחפש. יוצא שבשביל לחפש אורחים ערבים – אתה אומר 'אין אמונה'. שבביל למצא פלה לבן היחיד שיש לו – בזה יש אמונה בעבדים? אתה סומך על אליעזר שהכל יהיה בסדר?

שום בן אדם לא היה קונה אפילו טלפון, על ידי שמישהו אחר קונה לו אותו. טלפון שעולה מאתיים שקל לא היה קונה – הוא בעצמו היה הולך לקנות. למה? אומר לך: "תשמע, אין חזור. קנית? זה מה יש. קנית, שלמת – זהו, אין חזור, אין וכוהים, אין כלום".

הקדוש ברוך הוא מתגלה בשדוכים!

החזון איש אמר שבאמת אלקים הוא 'אל מסתתר'. אלקים הוא מסתתר באמת. אתה רואה פה מלחמה, יורים עליך טילים, ומה אתה אומר? "יש כפת ברזל, יש וירטים". איפה אלקים? 'יש וירטים!'. מה לעשות? עצוב, נכון! אסור להגיד שאנחנו לא מאמינים, אבל יש פה 'כפת ברזל'.

אתה צודק, הכל מכסה. בזה אתה צודק. אומר החזון איש – בשדוכים שם רואים את אלקים! אברהם אבינו אמר: בענייני שדוכים זה לא משנה אם אני אלף, או הוא ילך. עזוב אותך, במכוניות בקורקינט, אתה צודק. בדברים אחרים יכול להיות. אבל שדוכים – אלקים עושה את הכל! אתה לא עושה שום דבר.

שם גם רואים את ההשגחה הפרטית שאלקים משיג בשדוכים. כשאתה מסתכל אחורה ואתה חושב על עצמך, תגיד לי, איך השתדכת אתה? לא, עזב את הילדים. עליך – איך אתה השתדכת? אתה מספר כל מיני ספורים. אבל למעשה איך היה? בסוף זה מסתדר טוב... זהו! בסוף אתה רואה – אלקים גלגל, והתחתנו. יש השגחה פרטית בשדוכים.

ספור השגחה בשדוך בין דורות

ספר איזה בחור אהד: אני נולדתי בחדש שנופט דוד שלי. קראו לדוד שלי – יוסף יהודה. כיון שנוולדתי באותו חדש של הפטירה שלו, הסבא והסבתא בקשו מאבא שלי שיקרא את שמי על שם הדוד, שהוא למעשה אח של אבא שלי. ובאמת אבא הסכים, וכן קראו לי 'יוסף יהודה'.

אני בחור חסידי ברוך השם, עברתי את כל המסלול שכלם עוברים – את התלמוד תורה, ישיבה קטנה, ישיבה גדולה. אצלנו בחסידות מתחננים כלם מקדם, עד

שעור ג' כבר כלם נשואים. מגיל שמונה עשרה עד עשרים, כלם כבר נשואים. אני – לא הלך לי בשדוכים. לא הלך בכלל בשדוכים, שום דבר, ולא התקדם. הייתי בגיל עשרים ושלוש, הציעו לי איזו משפחה שהגיעה מלונדון, שהם משפחה ליטאית במקור, וכשהם הגיעו פה לארץ החליטו להתקרב לחסידות שלנו. והשדכן של החסידות הציע אותי לבת שלהם, שהיא בת שמונה עשרה, והתקדם. וברוך השם התחתנו.

בתנה, בשבע ברכות, הגיע איזה דוד, אח של אבא, שהיה מבגר מאוד. אומר: 'אתה יודע איך התחתנתם? אתה יודע מה מיחד בשדוך הזה?' אמרתי: 'כן, אני יודע מה מיחד בשדוך הזה – כי היא בת שמונה-עשרה, ולא יכלתי להתחתן לפני כן, כי זה היה השדוך שלי משמים'. אמר: 'לא, לא, זה לא בדיוק ככה. אני אספר לך מה היה'.

דוד שלך, יוסף יהודה הזה, שאתה קרוי על שמו, הוא נפגש עם איזו בת שקראו לה רחל. נפגש אתה ביחד, זה היה לפני שפרצה מלחמת העולם השנייה, לפני שפרצה השואה. הם עמדו ממש לפני ווארט, והתחילו כל המאורעות. ואמרו אולי שביוב הבא, אולי יותר טוב, אולי שביוב הבא, אולי זה – ונדחתה השעה.

שניהם ביחד עברו את השואה, נצלו, ושניהם עלו לארץ. ורחל הזאת, בקשה להמשיך את השדוך. והדוד שלך כבר לא רצה, ונפרדו דרכיהם. רחל הזאת מאוד מאוד קאב לה, מאוד קאב לה ששדוך הזה הפסיק באמצע.

אבל כל אחד מצא את דרכו – דוד שלך נשאר פה בארץ, התחתן, הקים משפחה גדולה. והיא, רחל הזאת, נסעה ללונדון, והקימה שם גם משפחה גדולה. תראה – המשפחה הזאת חזרה לפה והתקרבה לחסידות, ואתה עכשיו מתחתן. עם מי אתה מתחתן? – עם הנכדה של רחל הזאת! רחל הזאת, שהדוד שלך כמעט השתדך אתה, אתה עכשיו מתחתן עם הנכדה שלה. קראו לך על שם הדוד 'יוסף יהודה', והיא הנכדה של רחל הזאת. בורא עולם גלגל את זה כדי שתדע עד כמה חשוב הפיוס, שברוך ה' התפיוס הדברים, ושתדע שהכל מסדר למעלה.

למה לומדים דין קדושי כסף דוקא משדה עפרון?

כותב הרב שלמה זלמן אוירבך זצ"ל: מאיפה לומדים בתורה קדושי כסף? 'קיהה קיהה' משדה עפרון. בדין של הקדושים כתוב: 'כי יקח איש אשה, ובמה שקנה אברהם את השדה מעפרון כתוב: 'נתתי כסף השדה קח ממני'.

שואל הרב אוירבך: בן אדם הולך להקים בית נאמן בישראל, הולך להקים בית יהודי – ממי הוא לומד? מעפרון?! אין אבותינו הקדושים? איפה השבטים נעלמו? איפה דוד המלך, גם נעלם? ממי אתה לומד – מעפרון?! זה מה שנשאר? למה התורה לומדת דין קדושי כסף דוקא מעפרון? איזו קטיה מפוצצת!

אומר הרב אוירבך זצ"ל: תשמע, ראינו איך זה היה בעפרון? אברהם אבינו הגיע – פרסו לו שטיח אדם. נשיא אלקים אתה בתוכנו, מה אתה מדבר? מה אתה צריך? מערת המכפלה? שתיים בחנם תקחי! רק תקחי!, הכל מסדר!.

בסוף מה היה? בסוף – אברהם משלם 'ארבע מאות שקל כסף עבר לסוחר'. ראינו בספר 'מתוק האור' שהגן איש חי כותב, לפי התאורים, לפי איך שעשו את החשבונות – הוא כותב שזה היה שוה ארבעה עשר מיליון דולר. ראינו מה זה? 'מבחנם' הגיע ל'ארבעה עשר מיליון דולר'!

אומר הרב אוירבך: זה כל החתנות! אתה יודע, משתדכים – בטח, הכל בחנם! בטח מותרים אנחנו. אבל אתה יודע, כשמתחילים להתקדם, פתאום צצים כל מיני דברים, בקשות, תנאים, מנהגים. פתאום מתחיל מריבות. מה קרה? מה השתנה? הרי אתה אמרת שעל הכל אתה תתיר!

חז"ל אמרו כל קדושי כסף נלמדים מעפרון. ראינו את 'עפרון' איך זה התחיל? ראינו איך הוא סיים? תדע לך – זה הנשואין!

מה זה ששואלים את החתן - 'מצא או מוצא'?

ולכן היו שואלים את החתן – 'מצא או מוצא?'. אני לא מבין, מה אתה מתערב בכלל? מגיע פה איזה חתן, אני שואל אותו: 'תגיד לי, רציתי לשאול אותך – הפלה שלך מאיזו מפלגה היא? 'מצא טוב' או 'מר ממנות'?'.

דבר ראשון – מה אתה מתערב? מה אכפת לך? וכי זו הבת שלך? מה אתה מתערב בכלל? דבר שני – שואל החפץ חיים – מה עם לשון הרע! אם אני אמר לך שזה 'מר ממנות' לשון הרע? דבר שלישי – החתן הזה עכשיו הוא התחתן, מאיפה הוא יודע מה אשתו? חכה עוד עשר שנים. עוד עשר שנים אתה תראה מה יהיה, לא עכשיו!

הוא אומר בשם הגר"א, ככה: שואלים את החתן – תגיד לי, איך התחתנת? איך השדוך שלך? איך התחתנת? אם הוא אומר: אני באמת לא יודע... אני לא יודע!

אדם הזה. שאל אותו החזון איש: "מה שמעת עלי?" אומר לו: "שמעתי שהוא בן אדם טוב, והוא ממש נחמד". אמר לו החזון איש: "אם כך, זה שדוד משמים! תסגר את זה מיד!".

מה היה החשבון של החזון איש? הוא אמר, תראה, אם מכל בני העיר הוא עשה ברורים דוקא אצל האחד שאוהב אותו, רק אותו הוא שאל - סימן שזה זה שדוד משמים! כי את השדוכים - אלוקים עושה.

הפלה הזאת שקרנית, זה מצין בשבילנו

היתה איזו אשה אחת שהתקשרה למורה בסמינר. התקשרה למורה: "אני רוצה לברר על הפלה. תגידי, הפלה הזאת היא בחורה 'אמתית' או 'שקרנית'? חשוב לי לדעת את הדברים האלו, אם היא בחורה אמתית או שקרנית".

"אני לא רוצה להגיד לך, אבל יש לה נטיה לשקר. אבל אני לא רוצה להגיד שהיא שקרנית, אבל יש לה הרבה נטיה לשקר", ונתקה את הטלפון. אחר כך המורה הצטערה: "וואי, מה זה? מה לכלכתי פה? מה עשיתי?"

אחרי איזה שבוע - שבועים שמעה סגרו 'ווארט' עם התלמידה הזאת. אז המורה הגיעה לארוסין. כשהגיעה לארוסין, שאלה את האמא שבררה אצלה: "אני מבנה שהדברים הסתדרו, אבל באמת אני פחדתי שאני קלקלתי במה שאמרתי עליה".

אומרת לה האמא: "לא, לא! המשפחה שלנו עובדים במסחר. את יודעת, מסחר - הכל שקר. עכשיו, לא רצינו כלה שהיא 'אמתית'. יאללה, כל דבר תוכיח אותנו? חפשו מישיה שתזרום אתנו. כשאמרת שהיא יש לה נטיה לשקר, אמרנו: 'כזאת אנחנו מחפשים! אנחנו רוצים כזאת כלה באמת!'".

בחור כזה 'חצוף' - אבל גם הוא סגר 'ווארט'

ספר איזה משגיח בישיבה: הייתי ר"מ בישיבה גדולה, והיה לי בחור אחד חצוף. מה זה חצוף? כל דבר שהייתי אומר צוחק עלי. ממש! יום אחד, לפני שהישיבה יצאה לגיין הזמנים, הוא בא אלי עם ספר: 'כבוד הרב, אני יודע שאתה, מה שאתה לומד רק בשביל לשחק אותה ליד הבחורים. עכשיו מגיע בין הזמנים, אתה אפילו לא פותח ספר. אז הבאתי לך ספר כדי שתפתח, משהו שיהיה לך לגיין הזמנים שתפתח איזה ספר'".

אה, המשגיח התעצבן: 'די, די! - עד פה!'. אסף את כל הרבנים. את כל הרבנים הוא אסף, עם ראש הישיבה: "תיבים לעשות קץ לבחור הזה! זהו, שלום!". ככה ישבו כלם, ובאמת כל רב אמר: "אין מה לדבר, הבחור הזה חצוף! איך הוא מתנהג? כזה בחור לא היה בישיבה! אין! עברנו הרבה בחורים, אבל כזה בחור חצוף לא היה כזה בישיבה!". וככה עוד רב אחד אמר, וגם ראש הישיבה אמר. החליטו כלם כי הם מסלקים אותו מהישיבה.

מספר המשגיח: איך שהסתיימה האספה של הרבנים, והחלט לסלק את הבחור הזה, אני ירד במדרגות, ורואה איזה בן אדם שעולה. שואל אותו: 'אדוני, לאן אתה עולה?' אומר: 'הציעו לי פה איזה בחור בישיבה, ואני באתי לברר עליו'. 'אה, שלום, כן, אני המשגיח בישיבה, אתה יכול לשאל אותי. מי זה הבחור שציינתם לברר עליו?' מסתבר שהוא בדיוק שואל על הבחור 'החצוף' הזה.

"אתה יודע, עכשיו היתה פה ישיבת רבנים, ראש ישיבה, כל הרבנים, כלם פה אחד אמרו: כזה בחור לא היה בישיבה! מיום שקמה הישיבה עד היום לא היה כזה בחור!" הוא שמע את זה, שפכה המשגיח של הישיבה אמר, לחץ לי יד, והלך אחרי שבוע-שבועים סגר 'ווארט' עם הבחור הזה. המשגיח אמר לראש ישיבה: "כבר לא צריכים לסלק אותו, איך אומרים... מהשמים סלקו אותו". המשגיח אמר לו את האמת - 'כזה בחור לא היה בישיבה', עכשיו, כל אחד איך שהוא מבין את זה. כי באמת יש לבנורא עולם דרכים לגלגל את השדוכים!

לכן אברהם אבינו שלח את אליעזר. מה אתה שואל? תשמע, איך אתה סומך עליו? ככה שילך ויסגר את הכל? עזוב! בשדוכים - אתה תלך, הוא ילך, זה ילך... הכל מסדר למעלה! הכל זה הצגה! מה שאתה רואה זה הצגה. היית בהצגה? מאחורי הקלעים כבר יודעים את כל ההצגה. אתה רק רואה את כל התפאורה, השחקנים, זה נראה לך שאתה רואה את הכל, אבל באמת מאחורי הקלעים הכל כבר מסדר שמה. אלקים כבר סדר את הכל.

בשדוכים, כל אחד רואה את ההשגחה הפרטית שמה. ולכן אברהם אבינו אמר: אין נפקא מינה - אני אלה, אליעזר ילך, מישוהו אחר ילך - מה שכבר אלקים גזר בשדוכים, זה מה שיהיה!

זוכה אותנו השם, שהשדוכים שלנו יהיו מצלחים ומברכים. שיהיו ישועות גדולות, ברכות מרבות, הצלחות, סיעתא דשמיא לכלם, אמן ואמן!

זוכה אותנו השם, שהשדוכים שלנו יהיו מצלחים ומברכים. שיהיו ישועות גדולות, ברכות מרבות, הצלחות, סיעתא דשמיא לכלם, אמן ואמן!

זוכה אותנו השם, שהשדוכים שלנו יהיו מצלחים ומברכים. שיהיו ישועות גדולות, ברכות מרבות, הצלחות, סיעתא דשמיא לכלם, אמן ואמן!

סבתא הציעה איזו הצעה, זה היה נראה בצחוק, אבל נפגשנו והתחננו" - אה, החתן אומר שהוא 'מצא', הוא מרגיש 'אני לא בתמונה', זה לא משהו שאני עשיתי. אם כך, בעזרת השם, כל החיים שלך יהיו חיים טובים בעזרת השם! מצא אשה מצא טוב.

אבל אם שואלים את החתן: תגידי לי, איך התחננת? אתה יודע איך אני דברתי אתה? אתה יודע איך אני הרשמתי אותה? אתה יודע מה אני אמרתי לה? איזה פילוסוף אני הייתי! או שהפלה אומרת, אתה יודע איזו שמלה שמתתי? ראיית איך הוא התפעל ממנה? שמתתי לו את הקשת בדיוק פה, ראיית איך הוא הסתכל על זה? איך אני הרשמתי אותו? - אה, כל אחד אומר 'אני!' - 'אני המוצא פה!' - אה, אתה המוצא פה? זה מר ממנות! מוצא אני מר ממנות את האשה.

סגלה לשדוכים - אל תהיה עם האף למעלה!

ספר הרב שלמה לוינשטיין ספור נפלא. ספרתי אותו פעם אחת פה. חז"ל אומרים שקשה וזוגו של אדם כמו קריעת ים סוף. למה קריעת ים סוף? כי כשהמים הגיעו לאף, אז הים נקרע. אז הוא אומר - ככל שהאף שלך גבוה, לוקח לים יותר זמן להקרע. ככל שהאף שלך נמוך - נקרע הים על המקום!

אומר הרב שלמה לוינשטיין שליט"א, הוא מספר: אחותי התחננה בט"ו באב. אז בזמנו, הצלומים היו נעשים עם מצלמת פילים, והיה לוקח זמן עד שמקבלים את התמונות, עד שמפתחים את הפילים, עד שמדפיסים את התמונות. זה לקח בערך חודש. אחרי חודש מהחננה הגיעו התמונות להורים.

אני הייתי בחור בישיבה, כמו תמיד בערב שבת, התקשרתי להורים לאחל להם 'שבת שלום'. איך שאני מתקשר, אמא שלי אומרת לי: 'שלמה, מה זה? איך אתה נראה? שמו! מה זה איך אתה נראה? מי תרצה אותך בכלל? השם ירחם! תעשה דיאטה! אני מתבישת להציע אותך לבנות! הוואי שמישהי תקח אותך בכלל! אתה יודע איך אני הרגשתי? - על הפנים!

עבר איזה חודש, חל המועד סכות - הציעו לי הצעה לשדוד. אני עוד לפני ההצעה כבר אמרתי 'כן!', כי אמא אמרה לי 'מי בכלל תרצה אותי'. האף שלי לא היה למטה - היה מתחת לרצפה! מה אני אמר לך? נפגשתי אתה, אני רק חכיתי שהיא תאמר 'כן'. אני כבר אמרתי מזמן 'כן', עוד לפני הפגישה. לפני שהיה גם היא אמרה 'כן', ואני גם אמרתי 'כן', כבר מזמן. ובסוף - התחננו.

עבר מאז יותר משלושים וחמש שנה, וברוך השם חתנו את הילדים, יש לנו נכדים, והכל מסדר. ראיית? זה 'מצא' או 'מוצא'! אם אתה יודע שאתה לא עושה כלום! אתה לא עושה שום דבר! הכל ממנו יתברך - אז הכל מסדר. אם אתה חושב שאתה עושה איזה משהו - אז האמת היא שאתה לא עושה כלום!

הבחור הזה... הכל אצלו משנה!

היה איזה אחד שהתקשר לראש הישיבה לברר על אחד הבחורים. הוא לא רצה לשמע מהשדוך, כי הראש ישיבה הזה הוא חבר שלו. למדו בישיבה ביחד, כפולל גם היו חברותא. רצה דוקא לברר אצלו. כי את הראש ישיבה הזה הוא מכיר אותו טוב. התקשר לראש הישיבה, ודברו ממש כידידים. ולאחר מכן אמר לו: "יש לך בחור פלוני בישיבה, הבחור הזה והזה, אני רוצה לברר עליו".

מספר ראש הישיבה שהוא היה נבון: "מה אני אגיד לך? איך אני אגיד לו על הבחור הזה?!" אמרתי לו: "תשמע, אצלו הכל משנה, הכל משנה אצלו". טוב, הוא שמע את זה. והנה אחרי שבוע אני שומע שעשו 'ווארט'! עשה 'ווארט' עם הבחור ישיבה שהוא שאל אותי עליו!

לא הבנתי מה קרה פה: "תגידי לי, מה, הוא נורמלי? אני אמרתי לו שכלו משנה, שהבחור הזה משנה!". טוב, באתי גם אני ל'ווארט'. אני שואל אותו: "מה עלה בדעתך לסגר את ה'ווארט' הזה?".

הוא אומר לי: "תראה, אתה אמרת ש'הקול' שלו משנה. אני לא צריך חתן שהוא פיטו! אמרתי, בסדר, 'הקול' לא מפריע, שיהיה הקול משנה, אבל העקר שהשאר בסדר". אמרתי: "טוב, אני התכונתי עם כ"ף - שכלו משנה, והוא הבין עם כ"ף - רק 'הקול' שלו. כשאלקים החליט שזה השדוד - זה השדוד באמת!".

החזון איש אמר שזה זוג משמים

היה איזה אחד ששא לחזון איש ואמר לו: "הרב, אני גר באיזו עיר, כלם שונאים אותי שמה. ממילא אין לי שדוכים. למה? אנשים מתקשרים לברר עלינו לגבי שדוכים, ישר מלכלים עלי". שאל אותו החזון איש: "תגידי לי, אין לך מישוהו שאוהב אותך? בכל העיר אין מישוהו אחד שאוהב אותך?". הבן אדם חשב לרגע: "הרב, יש אחד! יש בן אדם אחד שאוהב אותי. זהו, זה מה שיש". אמר לו החזון איש: "כשיגיע הזמן, יהיה בסדר".

יום אחד הגיע מישוהו אל החזון איש, להתיעץ אתו לגבי שדוד עם הבת של הבן